

POJAM I SPECIFIČNOSTI TURISTIČKE AKULTURACIJE

**PROCES KULTURNE INTERAKCIJE, KULTURNI
PREOBRAŽAJI KAO POSLEDICA KULTURNIH
KONTAKATA IZMEĐU DVA RAZLIČITA DRUŠTVA.**

6 FAZA:

- 1. KONTAKT**
- 2. KOMUNIKACIJA**
- 3. ODREĐIVANJE VREDNOSTI ILI PROCENJIVANJE**
- 4. POTPUNO ILI DELIMIČNO PRIHVATANJE UZORA (ILI
ODBACIVANJE)**
- 5. INTEGRACIJA I USKLAĐIVANJE POČETNIH DISPOZICIJA**
- 6. ASIMILACIJA**

KONTAKT I KOMUNIKACIJA KAO USLOV AKULTURACIJE

Utica**j jače** kulture na slabiju;

Utica**j emitivne** kulture na **receptivnu**;

Promene u tradiciji, vrednosnoj orijentaciji i običajima **receptivne kulture**;

Pozajmljivanje asimetričan proces – manja sklonost turista koji dolaze iz ekonomski i kulturno jakih sredina ka pozajmljivanju; veća sklonost domicilnog stanovništva zbog prepoznavanja koristi od pozajmljivanja materijalnih proizvoda (odevnih predmeta, foto aparata, mobilnih telefona i sl.), do modela ponašanja.

OSNOVNE ODLIKE AKULTURACIJE

- **Neposrednost** – kontakt delova kultura kroz obične ljude a ne kulturne elite;
- **Privremenost i prolaznost** – kratki spontani susreti su dovoljni da započne proces akulturacije; turista intenzivnije doživljava negi domaćin koji je permanentno izložen kontaktima ove vrste; lojalnost turista destinaciji produbljuje odnose;
- **Asimetričnost** – nejednakost i neuravnoteženost odnosa turista i domaćina – materijalna nejednakost, obrazovna nejednakost, nejednakost interesovanja, inferiornost, zavist domaćina;
- **Sloboda kontakata** – spontanost; suprotan proces – izolacija turista od lokalnog stanovništva stavljanjem u posebna prostorna geta – kontrolisanje i sprečavanje akulturacije;
- **Mesto ostvarivanja kontakta** – zemlja domaćina (masovno prilagođavanje turistima kroz radikalnu promenu društveno-ekonomske strukture stanovništva i kompletne fizionomije pristora);

OSNOVNE ODLIKE AKULTURACIJE

- **Tipovi kultura koje stupaju u međusobni kontakt** - susreti različitih kultura u turizmu, ne samo na relaciji turista-domaćin, već i na relaciji turista-turista; **lokalna kultura** (kultura lokalnog stanovništva); **turistička kultura** (način ponašanja turista na putu – globalna turistička kultura); **uvezena kultura** (sopstvena kultura turista koju su oni uvezli u drugu zemlju);
- **Vremensko i prostorno ograničenje** – različite percepcije protoka vremena; nerazumevanje domaćina za užurbanost turista;
- **Nedostatak spontanosti** – transformacija gostoprimstva u komercijalne transakcije;
- **Nedostatak želje za pravom komunikacijom** – površnost masovnog turizma.

IZLOŽENOST AKULTURACIJI

KO DOLAZI U NEPOSREDAN KONTAKT SA TURISTIMA?

POSREDNIČKE DRUŠTVENE GRUPE: posreduju u prenošenju uticaja turističke na lokalnu kulturu.

- ***Zaposleni u hotelijerstvu*** – zanimanja koja podrazumevaju direktan kontakt sa turistima – tri osnovna tipa ponašanja:
 - profesionalan odnos (u skladu sa standardima i poslovnom kulturom);
 - inferiornost, zavist;
 - demonstracija superiornosti.
- ***Zaposleni u turističkim agencijama i biroima*** - divljenje, inferiornost, frustracija, arogancija).

© Can Stock Photo

POSREDNIČKE DRUŠTVENE GRUPE

- ***Zaposleni u komplementarnim delatnostima*** (trgovine, banke, menjačnice) - ređi kontakti i manja mogućnost psihičkih frustracija;
- ***Turistički vodiči*** – specifičan kontakt; edukativna uloga; manja jezička barijera; kulturni katalizatori (direktni posrednici između turista i lokalnog stanovništva);
- ***Lokalna populacija mladih*** – fasciniranost materijalnim bogatstvom turista, slobodom i ponašanjem; potreba za imitiranjem i mešanjem (klubovi, restorani, trgovi, plaže kao mesta kontakata);
- ***Lokalna elita*** – uglavnom pozitivan odnos prema turistima kao izraz svesti o materijalnom značaju turizma za lokalnu sredinu; važan most u širenju strane kulture; izuzetak radikalne nacionalističke grupe.

shutterstock.com · 351756926

KULTURNI ŠOK TURISTA I DOMAĆINA

KULTURNI ŠOK – nastaje pri sudaru različitih etničkih grupa i njihovih kultura kao posledica nagle otrgnutosti iz poznatog socio-kulturnog okruženja.

- **Turisti**

- ➔ psihička napetost, osećaj gubitka, nesigurnost, osećaj odbacivanja, nemoć - **negativni pojavnici oblici kulturnog šoka;**
- ➔ fascinacija novom kulturom, neprojeteljstvo i frustracija kao posledica stava o superiornosti sopstvene kulture;
- ➔ opadanje napetosti kao izraz prilagođavanja i prihvatanja; bikulturalizam (potpuno prihvatanje i razumevanje druge kulture – **pozitivni pojavnici oblici kulturnog šoka.**

Tip putovanja i dužina boravka - glavni faktori oblika i intenziteta kulturnog šoka turista

KULTURNI ŠOK TURISTA I DOMAĆINA

- ***Domaćini***

Euforija – početna faza razvoja turizma kao izvora napretka, višeg standarda i zarade;

➔ ***Ravnodušnost (apatija)*** – zrela faza turističkog razvoja kada se sa turistima sa uzvesnošću računa; instrumentalizacija turista u funkciji ostvarivanja profita;

➔ ***Iritacija*** – približavanje tački saturacije (zasićenja); teškoće u usmeravanju razvoja;

➔ ***Antagonizam*** – otvoreno pokazivanje neprijateljstva prema turistima zbog gužve, rasta cena, povećanja poreza i sl.

➔ ***Suočavanje sa realnošću*** – formiranje zrelog stava prema budućem razvoju turizma i iznalaženje rešenja.

REAKCIJE DOMAĆINA NA TURISTE

Istraživanje sprovedeno ma Floridi

- ***Mrzitelji turizma (16%)*** – otpor rastu; jednostrani negativni stavovi
- ***Oprezni romantici (21%)*** – svesni značaja turizma, ali za ograničavanje rasta;
- ***Oni između (18%)*** – umeren stav, za umeren rast turizma;
- ***Obožavaoci turizma (20%)*** – podsticanje rasta; jednostrani pozitivni stavovi;
- ***Obožavaoci s razlogom (26%)*** – manje vatreni nego obožavaoci; realnije sagledavaju argumente rasta; uočavaju i neke negativne elemente, npr. ekološki disbalans

STRATEGIJE PRILAGOĐAVANJA DOMICILNOG STANOVNIŠTVA TURIZMU

DOGANOVA STRATEGIJA (1989.) – PET FAZA:

- *Otpor* – neprijateljsko ponašanje od strane bivših kolonijalnih zemalja, od strane tradicionalnih institucija;
- *Povlačenje* – transformacija faze otpora koja nije dala rezultate u smislu povlačenja turista; izbegavanje kontakata sa turistima; povratak tradiciji (Španija, Tirol);
- *Održavanje granica* – prihvatanje turizma zbog ekonomskih koristi, uz održavanje jasnih granica i distance u kontaktima i komunikaciji (Amiši – pripadnici konzervativne hrišćanske zajednice u Severnoj Americi);
- *Revitalizacija* – obnova tradicionalnih običaja, zanata, folkloru, rukotvorina;
- *Prihvatanje* – dezintegracija tradicionalne kulture pod uticajem turizma i zapadne kulture, među mladima i obrazovanim delovima stanovništva.

MODEL MEĐUSOBNIH ODNOSA TURISTA I DOMAĆINA

MEK KENELOV MODEL (1984):

- Vezivanje **inferiorne grupe** sa superiornom – težnja ka prilagođavanju turističkoj kulturi (najčešći oblik);
- Definisanje superiorne grupe kao antiteze inferiornoj – negativni odnos prema turizmu;
- Percepcija **superiorne grupe** (turisti) kao dominantne u odnosu na inferiornu (domaćini) – ironičan, podsmešljiv stav turista prema domaćinima; nespремnost za razumevanje njihove kulture i običaja

DA LI JE OVO UNIVERZALNI MODEL PONAŠANJA?